

- 3:20 Hij komt een huis binnen,
en weer komt er zo'n schare samen
dat zij hun brood niet eens kunnen eten.
Als wie bij hem staan dat horen
- 3:21 gaan ze eropuit om hem te overmeesteren;
want, hebben ze gezegd,
- 3:22 hij is buiten zichzelf!
De schriftgeleerden die uit Jeruzalem
afdaalden, hebben gezegd:
hij heeft Beëlzeboel in zich!, en:
met de overste der demonen
drijft hij die demonen uit!
Hij roept hen tot zich
- 3:23 en zegt tot hen in gelijkenisspreuken:
hoe kan een satan een satan uitdrijven?-
en als een koninkrijk tegen zichzelf
- 3:24 verdeeld raakt, dan kán het
niet staande blijven, dat koninkrijk;
als een huishouden
- 3:25 tegen zichzelf verdeeld raakt,
dan kán dat huis niet staan;
en als de satan opstaat tegen zichzelf
- 3:26 en verdeeld raakt,
dan kán hij niet standhouden,
nee, dan is hij aan het eind;
maar ook kán niemand het huis van
- 3:27 zo'n sterke binnenkomen
om diens spullen te roven,
als hij zo'n sterke niet eerst vastbindt;
pas dán zal hij diens huis leegroven;
zeker is het, zeg ik u:
- 3:28 alles zal aan de mensenzonen
vergeven worden,
de zonden en de godslasteringen waarmee
ze God zullen lasteren,
maar als iemand lastert tegen
- 3:29 de heilige Geest,
die heeft tot in eeuwigheid geen vergeving,
die is deelhebber aan eeuwige zonde!
Dit omdat zij hebben gezegd:
- 3:30 hij heeft een onreine geest in zich!
Dan komen zijn moeder en zijn broers;
- 3:31 ze blijven buiten staan

- en zenden bericht aan hem
dat zij hem roepen.
Er zit om hem heen een schare
3:32 als ze tot hem zeggen:
zie, uw moeder, uw broers en uw zusters
zijn buiten en zoeken u!
Ten antwoord zegt hij tot hen:
3:33 wie ís mijn moeder, wie mijn broeders?
Hij kijkt in het rond naar hen die
3:34 in een cirkel rondom hem zitten, en zegt:
ziehier mijn moeder en mijn broeders!-
Al wie de wil van God zal doen,
3:35 die is mijn broeder, en zuster, en moeder!

Gemeente des Heren,

Zo ongeveer het scherpste woord uit het Evangelie.
De zonde tegen de heilige Geest.
Die kan niet vergeven worden.
Het is een eeuwige zonde.
Het is: eeuwig zonde.

In psychiatrische klinieken vind je ze.
Medemensen die menen de zonde tegen de heilige Geest te hebben begaan.
En daarom geloven voor eeuwig te zijn verloren.
Komt de dominee en zegt: maar als je denkt die zonde te hebben begaan, is dat juist een bewijs
dat je het niet hebt gedaan.
Een pastoraal doekje voor het bloeden?
Helpt het?
Laten we horen.

Hij komt een huis binnen.
En weer een toeloop van mensen.
Mensen die honger hebben, pijn lijden, in de put zitten.
Hij – geneest.
Hij – drijft demonen uit.
Die vuile, gekmakende geesten, die je lichaam en geest teisteren en tiranniseren, dag en nacht,
zonder ophouden.
Mensen, zoveel mensen die aandringen – ze hebben geen tijd om te eten.

Dat moet dus afgelopen zijn.
Zeggen degenen die bij Hem staan.
Zijn naaste omgeving, vrienden, verwanten.
Ze willen Hem overheersen en afvoeren.
Terug naar huis, jij.
Overheersen.
Het is het woord dat later zal klinken wanneer Hij gevangen wordt genomen met geweld.

Want – zeggen ze – Hij is buiten zichzelf!

In extase, heeft zijn verstand verloren, is gestoord, overspannen.

Dit is absoluut van de gekke wat Hij doet: continu preken, genezen, wonderen doen.

Niet eens meer tijd om te eten.

Hij is gek geworden.

En dus – moeten we Hem tegen zichzelf beschermen.

Dat klinkt bekend: de dorpsgek moet je tegen zichzelf – en natuurlijk tegen het dorp – beschermen als zijn optreden uit de hand dreigt te lopen. Om over de schande voor de familie maar niet te spreken.

Overmeesteren dus en afvoeren.

Maar voorlopig komt het niet zover.

Want intussen – zijn er Schriftgeleerden uit Jeruzalem gearriveerd.

Een officiële delegatie van de gevestigde godsdienstige orde.

Een gezantschap uit de hoofdstad, afgedaald – zo schrijft Markus – ze dalen af naar het in hun ogen nogal achtergebleven Galilea, het land aan de rand, het Galilea der heidenen.

Poolshoogte gaan ze nemen, de vorsers van de Schriften, de theologen.

Er dreigt daar in het noorden iets danig uit de hand te lopen – die man uit Nazareth.

Als een bezetene gaat Hij te keer.

Ze zijn dan ook snel klaar met hun oordeel.

Over een bezetene gesproken.

Hij heeft met satan een pact gesloten, zijn ziel verkocht aan de duivel.

Hij heeft Beëlzeboel in zich.

Dat klinkt niet goed – Baäl Zeboeb, in het Hebreeuws.

Heer van de vliegen, of zoiets.

Een god van Ekron, bij wie koning Achazja ooit een orakel raadpleegde.

Hoe ook – Hij heeft een verkeerde geest. Dat is duidelijk.

Maar hoe werkt het dan, dat Hij zelf als bezetene demonen uitdrijft?

Eenvoudig – met hulp van de overste van de demonen, Beëlzeboel, verjaagt Hij die boze geesten.

Als assistent van de opperdemon verslaat Hij demonen.

De uitslag staat vast.

Op dit duivelswerk staat de doodstraf.

Schaduw van Goede Vrijdag over Galilea.

Hij hoort het aan, hun vernietigend oordeel.

En reageert.

Zoals vaak, bijna altijd, met een gelijkenis

Dit keer een gelijkenisspreuk, in drievoud.

Om te beginnen – hoe kan de satan een satan uitdrijven?

Contradictio in terminis.

De satan wil helemaal niet van de satan af, een demon wil in gezelschap van mede-demonen blijven.

Met Beëlzeboel demonen uitdrijven, dat is zoiets als burgeroorlog.

Opstand binnen eigen gelederen.

Een koninkrijk tegen zichzelf verdeeld – dat kan niet in stand blijven.

Of – een huis, een huishouden, intern verdeeld – zo'n huis kan niet staan blijven.

Of – satan zelf. Als zijn rijk in een burgeroorlog verzeild raakt, dan kan hij niet stand houden, dan is hij aan zijn eind. Afgelopen. Fini. Basta.

Vraag aan de theologen: waarom laten ze Jezus niet zijn gang gaan? Als de ene satan de andere vermoordt, dan is toch de verlossing, de grote bevrijding nabij?

Trouwens – tweede gelijkenisspreuk – hoe kom je het huis van Beëlzeboel binnen?

Om met zijn hulp demonen te kunnen verdrijven, moet je toch eerst bij hem inbreken, zijn troonzaal betreden...

Dat is lachen – alsof de heer van de slechterikken zou meewerken aan zijn eigen ondergang.

Nee, dat huis van de heer der demonen kom je niet binnen als je niet eerst hem zelf overmeestert, vastbindt – de satan gebonden – dan pas kun je zijn spullen roven, dan pas zou je zijn demonen er uit kunnen gooien.

En dat is nu precies wat Jezus doet. De Satan te sterk af zijn. In een drievoudige beproeving in de woestijn, in een gevecht van man tegen man.

De Sterkere, niet alleen sterker dan Johannes de Doper naar diens eigen woorden, maar sterker dan de hele hel en al zijn trawanten.

Nedergedaald ter helle is Hij.

En nog iets.

De derde gelijkenisspreuk.

Die volgt – aldus Marcus – omdat zij hebben gezegd, de Jeruzalemse theologen, dat Hij een onreine geest in zich heeft.

Die man uit Nazareth, een boze geest heeft hem overmeesterd en in dienst genomen.

Amen, zeg Ik jullie.

Aan mensen zal alles vergeven worden.

Vergeven, en liefst ook nog: vergeten.

Alles wordt ons mensenkinderen vergeven.

Tot het ergste: de zonden en de godslasteringen waarmee we God lasteren.

Met uitzondering van dit ene:

Als iemand lastert tegen de heilige Geest, die heeft tot in eeuwigheid geen vergeving, die is deelhebber aan eeuwige zonde!

Hier staat het dus.

De zonde tegen de heilige Geest.

Of, zoals Markus zegt: de lastering tegen de heilige Geest.

Hij heeft een onreine geest.

Zo klinkt de beschuldiging.

Wie dát zegt, lastert de reine geest die in Hem woont.

Onrein versus rein.

Als de scheiding tussen dag en nacht van den beginne.

Wie Hem van bezetenheid door een onreine geest beschuldigt, lastert de reine, de heilige geest die in werkelijkheid Hem bezielt.

De reine geest belasteren – dat is eeuwig zonde!

En dan –

dan komen zijn verwanten weer op de proppen.

Zijn moeders, zijn broers, zijn zusters.

Buiten staan ze, naar binnen kunnen ze niet vanwege de schare mensen.

Ze sturen een bericht.

Binnen zit om Hem heen een kring, een cirkel van mensen.

En die geven de boodschap door:

Uw moeder, uw broers, uw zusters, ze staan buiten en ze zoeken u!

Hij hoort het verzoek en zegt:

Mijn moeder? Mijn broers? Over wie heb je het?

Hij kijkt de kring rond, heeft oogcontact met de mensen in de binnenste cirkel – zij binnen, zijn familie buiten.

Dan zegt Hij:

Mijn broeder, mijn zuster, mijn moeder?

Al wie de wil van God zal doen.

Niet de bloedband dus, maar de nieuwe band die God legt.

De mens die de wil van God doet – die is familie van Hem.

Drie momenten van verkondiging.

Driemaal: rein of onrein, dat is de kwestie.

Heilige geest of demonische geest.

Eerste moment.

Hij wordt aangevallen tot op het bot.

Hij is buiten zijn verstand.

Hij heeft de koning van de demonen in zich.

Hij is gek.

Hier vlakbij, volgden we op vrijdagochtenden de colleges van professor Van Ruler.

Hij dreef dogmatisch de dingen op de spits.

Opdat wij theologische studenten – voordat ook wij als religieuze inspecteurs zouden afdalen naar ons heidens Galilea – het zouden weten ons leven lang.

Het is, dames en heren, één van beide:

Jezus is gek òf Hij is werkelijk de Zoon van God.

Die tegenstelling – die kunnen wij niet hanteren.

We willen Hem overheersen, rust in de tent terugbrengen.

Doe maar gewoon – dan doe je al gek genoeg.

Goedbedoeld, heel goedbedoeld.

Laat dat nu juist de weg naar de hel zijn, geplaveid met goede bedoelingen, de weg naar de afgrond van demonen en duivels, van trollen en reuzen, van spoken en weerwolven.

Onze goedbedoelde status quo, gemeente, is het uitgelezen terrein van de duivel.

Onder de vlag van rust in onze tent, gaat de duivel ongestoord door met het demoniseren van medemensen.

Als een onvervalste crimineel.

Op dit zogenoemd neutrale terrein.

Daarom vecht Jezus als een bezetene – tegen de duivel en zijn ganse rijk.
Om bezeten mensenkinderen, kinderen van God, te bevrijden.

Tweede moment van de verkondiging.

De zonde tegen de heilige Geest.

Wie de reine geest van God lastert, zet zichzelf aan de kant van de onreine geest.

Geen vergeving mogelijk.

Waarom – zo radicaal, zo schokkend?

Dit leerde ik van Joodse overlevenden.

Hen werd gevraagd of het niet eens tijd werd de daders te vergeven, de daders die hun ouders de gaskamer hadden ingedreven.

Vergeven? Wij? Al zouden we willen.

Vergeven kunnen alleen de slachtoffers – en die zijn niet meer in leven.

Namens hen kunnen wij, hun kinderen, niet spreken.

Wie de heilige Geest lastert, die verklaart de reine geest van God voor dood.

En wie dood is, kan niet vergeven.

De zonde tegen de heilige Geest – kan niet vergeven worden omdat de onreine geest de reine geest voor dood heeft verklaard.

Dat is een eeuwige zonde.

Op 5 december 1938 hield de theoloog Karl Barth een lezing over 'De Kerk en de politieke vraag van nu'. Nog geen maand na de zogenoemde Kristallnacht. Barth legt uit waarom hij tot dan toe terughoudend heeft gereageerd op het nationaal-socialisme. In 1933, toen Hitler aan de macht kwam, was er nog sprake van een politiek experiment van het nationaal-socialisme. De kerk stond nog niet voor de beslissende keuze. Maar nu, 1938, is dat veranderd. Het politieke experiment is tot een geloofsvraag geworden. Het nationaal-socialisme heeft zijn ware gezicht laten zien. Het is een principiële anti-christelijke tegenkerk geworden. En waarin blijkt dat?

Dat er sprake is van een anti-christelijke tegenkerk blijkt niet uit antichristelijke handelingen van het nationaal-socialisme, maar uit zijn principiële anti-semitisme. Het is nu duidelijk: de fysieke uitroeiing van het Joodse volk, daartoe is besloten. Synagoge en Tora-rollen worden verbrand. (Daarna zouden de mensen worden verbrand). Weg met de 'Jodengod' en met de 'Jodenbijbel'. Wie een principiële vijand van de Joden is, is – al is hij overigens nog zo een engel des lichts – die is principiële vijand van Jezus Christus. En dan valt het woord: antisemitisme is zonde tegen de heilige Geest. Want antisemitisme betekent verwerping van de genade van God.

Willen wij de grenzen dynamisch beweeglijk houden?

Twee heren blijven dienen?

Het kan niet, nee, het kan niet.

Maar hoe dan?

Derde, laatste moment in de verkondiging.

De familie van Jezus. Zijn bloedverwanten.

Van je familie moet je het hebben.

Het zit ons heidenen van huis uit diep in het bloed.

De band met onze voorouders, ons voorgeslacht.

En ja, daar komt hij weer – de runenstein van Jelling buiten op het Domplein.
Lees het straks nog een keer, in het voorouderlijke runenschrift –
hoe wij ooit zijn overgegaan – in de doop, in de doortocht van het water, dwars door de dood en
– geen mens weet hoe – tot op de oever van een nieuw, een ongekend nieuw leven.
Moeder, zuster, broer van Jezus?
Niet de natuurlijke bloedband.
Ook niet de schriftgeleerdheid op zich.
Al wie de wil van God doet.
Een nieuwe familie.
Hier zijn wij – gekomen als geroepen.
Geschaard rond Zijn Tafel.
Nieuw het brood.
Nieuw de wijn.
Nieuw het lied.
Muziek drijft demonen uit.
Nieuw de geest.
De heilige Geest.
Kom, want daartoe zijn aanstonds alle dingen gereed.

*In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.
Amen.*